

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2005-2006

28 september 2005

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Eloi Glorieux en Rudi Daems –

betreffende het bevorderen van dakisolatie

VERSLAG

**namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie
uitgebracht door de heer Bart Martens**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Johan Deckmyn, Pieter Huybrechts, Jan Penris, Freddy Van Gaever;

de heren Jos De Meyer, Frans Peeters, Johan Sauwens, Etienne Schouppe;

mevrouw Annick De Ridder, de heren Hugo Philtjens, Marc van den Abeelen;

de heren Herman Lauwers, Bart Martens, Joris Vandenbroucke.

Plaatsvervangers:

de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heren Christian Verougstraete, Rob Verreycken, Frans Wymeersch;

de heren Ludwig Caluwé, Carl Decaluwe, Tom Dehaene, Jan Verfaillie;

de heren Marc Cordeel, Patrick Lachaert, Jul Van Aperen;

de heren Gilbert Bossuyt, Flor Koninckx, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Jan Peumans.

Zie:

161 (2004-2005)

– Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de hoofddiener	4
II. Bespreking	5
III. Stemming	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie besprak het voorstel van resolutie van de heren Eloi Glorieux en Rudi Daems betreffende het bevorderen van dakisolatie op dinsdag 22 februari en dinsdag 21 juni 2005.

Het voorstel van resolutie werd verworpen met 10 stemmen.

I. TOELICHTING DOOR DE HOOFDINDIENER

De heer *Eloi Glorieux* verklaart dat in tijden van hoge olieprijs en Kyoto-normen het belangrijk is zo rationeel mogelijk met energie om te springen.

In een woning gaat ongeveer de helft van het energieverbruik naar verwarming. Het gebouwenbestand in Vlaanderen behoort tot het slechts geïsoleerde van de hele Europese Unie. De nieuwe regelgeving inzake energieprestaties en binnenhuisklimaat zal pas binnen verschillende jaren resultaat beginnen te vertonen. Ondertussen zitten we in Vlaanderen met een enorm potentieel aan energiebesparing in bestaande woningen dat bovendien rendabel is én het wooncomfort verhoogt.

De belangrijkste ingreep om de verwarmingskosten te drukken en het energieverbruik te reduceren, is het aanbrengen van thermische isolatie langs de buitenwanden van een woning (zowel aan de buitenwand als op het dak).

Maar vele mensen zijn zich niet bewust van het feit dat er in hun woning veel energie verloren gaat en nog minder van het feit dat dit door middel van zeer rendabele maatregelen kan verholpen worden.

Daarom hebben de steden Antwerpen en Morselt onder de naam “Straalt je dak?” een project opgestart om thermografische luchtopnamen te maken van de woonwijken op hun grondgebied. De foto’s tonen hoeveel warmte de woningen verliezen langs hun daken. Het initiatief maakt deel uit van het Europese project Global Monitoring of Environment and Security, een project van de Europese Commissie en de Europese ruimtevaartorganisatie ESA. Tegelijk verzamelden vrijwilligers op de grond bijkomende informatie in over de huizen zelf.

Al deze informatie werd dan samengebracht op een thermografische kaart, waarop de inwoners kunnen inzoomen en zien hoe de isolatietoestand van hun dak is. Het doel van het project is om de mensen te sensibiliseren. Wie duidelijk ziet dat zijn dak niet in orde is en daarbij ook zeer bruikbare informatie krijgt over hoe daar op een rendabele wijze iets aan kan worden gedaan, zal sneller geneigd zijn om die energiebesparende maatregelen ook daadwerkelijk te nemen.

Dit geldt vanzelfsprekend niet alleen voor particuliere woningen maar kan ook perfect gehanteerd worden bij Vlaamse overheidsgebouwen (onder meer schoolgebouwen). De indiener pleit ervoor dat ook de Vlaamse overheidsgebouwen zouden gescreend worden zodat hier ook kan ingegrepen worden.

Het voorstel van resolutie vraagt aan de regering om naar analogie van de steden Antwerpen en Morselt thermografische kaarten te laten maken voor gans de bebouwde oppervlakte in Vlaanderen en deze ter beschikking te stellen van de bevolking. Tevens vraagt het voorstel van resolutie een begeleidende informatiecampagne uit te werken waarbij de bevolking op een bevattelijke wijze wordt uitgelegd hoe ze op een efficiënte en rendabele wijze hun energieverbruik en hun verwarmingskosten kunnen reduceren.

In de commissiezitting van 21 juni 2005 herhaalde de hoofdindienster, de heer Eloi Glorieux, de essentie van zijn voorstel van resolutie. Het voorstel van resolutie vertrekt van het inzicht dat er meer woningen gerenoveerd worden dan dat er nieuwe woningen gebouwd worden. Het staat vast dat ongeveer 30% van de woningen in Vlaanderen geen dakisolatie heeft. Er is duidelijk nood om dit probleem aan te pakken.

Tijdens de eerste bespreking vroeg de minister naar relevant materiaal om aan te tonen dat de dakisolatie in Vlaanderen ondermaats is. De indiener vermeldt dat hij een aantal studies van Vriind en het Wetenschappelijk en Technisch Centrum Bouwbedrijf via het commissiesecretariaat aan het kabinet van de minister overgemaakt heeft. Daaruit blijkt dat de gehanteerde cijfers correct zijn. De grootste warmteverliezen situeren zich zowel bij particulieren als bij overheidsgebouwen.

De heer Glorieux herhaalt het beschikkend gedeelte van zijn ingediend voorstel van resolutie.

II. BESPREKING

De heer *Pieter Huybrechts* is niet gekant tegen energiebesparende maatregelen. Hij is het ermee eens dat er nogal wat energieverlies is in oudere woningen en is het in die optiek eens met het voorstel van de heer *Glorieux* om thermografische kaarten op te maken. Het Vlaams Belang blijft wel van oordeel dat mensen nadien vrij moeten kunnen beslissen of ze al dan niet isolerende maatregelen treffen. Spreker kant zich tegen dwang en overregulering. Het voorstel dat hier voorligt, kan echter wel de goedkeuring van het Vlaams Belang wegdragen.

Dezelfde spreker wenst wel te vernemen hoeveel de kostprijs bedraagt om gans Vlaanderen in kaart te brengen. Hij vraagt zich ook af wie deze factuur zal betalen.

De heer *Carl Decaluwe* kan los van de inhoud van dit voorliggend voorstel van resolutie, alle energiebesparende maatregelen toejuichen. Hij was nogal onder de indruk van de foto (in de krant) van het koninklijk paleis van de Queen in London waarop het energieverlies zichtbaar was. Hij wenst ook van de Vlaamse Regering te vernemen wat de kostprijs is van dergelijke omvangrijke operatie. Hij vermoedt dat dit een zeer dure zaak zal zijn. Verder pleit hij ervoor om degelijk de uitvoeringsmodaliteiten te verfijnen (graduele invoering?). Principieel is hij het eens met de doelstelling van dit voorstel van resolutie maar hij vraagt om de concrete modaliteiten te onderzoeken.

De heer *Bart Martens* vindt het voorliggende voorstel een zeer zinvol initiatief. Hij is als Antwerpenaar ervaringsdeskundige en kon de thermografische kaart waarop zijn woning staat, inkijken. Op de foto die hij kon inkijken via het Internet, was zijn woning echter moeilijk traceerbaar.

Dezelfde spreker is het ermee eens dat de kosten afgewogen worden t.o.v. de kosten van andere REG-maatregelen. Deze maatregel mag immers niet ten koste zijn van andere meer efficiënte maatregelen.

Op de concrete vraag wie deze operatie zal betalen, is dezelfde spreker van oordeel dat deze kosten doorgeschoven mogen worden naar de distributienetbeheerder (DNB) die REG-actieplannen moet maken. De heer *Bart Martens* verklaart dat dit als een openbaredienstverplichting kan opgedragen worden aan de netbeheerders. Hij vraagt ook om inzicht te krijgen over de mogelijke kostprijs van dergelijke operatie en de concrete resultaten van het project in het Antwerpse.

Minister *Kris Peeters* verklaart dat hij in een volgende commissievergadering gedetailleerd zal antwoorden.

De minister is het niet eens met het gestelde in het voorstel van resolutie, met name “erkennende dat het gebouwenbestand in Vlaanderen tot de slechts geïsoleerde in Europa behoort”. Hij vraagt waarop de heer *Glorieux* zich baseert voor deze bewering. De minister heeft enkel weet van een studie van 1997 die op basis van een beperkte steekproef bij 200 woningen aangaf dat de isolatiegraad van nieuwe woningen sterk kon verbeteren. De minister zou graag referenties van studies krijgen waaruit zou blijken dat het gebouwenbestand van Vlaanderen inderdaad tot de slechtst geïsoleerde van Europa behoort.

Wat het kostprijsaspect betreft, verklaart de minister dat het experiment in een deel van de stad Antwerpen en Morsel ongeveer 12.500 euro heeft gekost. Gans Vlaanderen thermografisch in kaart brengen, zou geëxtrapoleerd ongeveer 4 tot 5 miljoen euro kosten.

Het project van Morsel heeft in de nacht van donderdag op vrijdag 19 en 20 februari 2004 tussen 02.30 en 04.30 uur plaatsgevonden. De vlucht over Morsel heeft onder redelijke maar zeker geen optimale omstandigheden plaatsgevonden. 90 vrijwilligers verzamelden gelijktijdig ook op de grond belangrijke bijkomende informatie (temperatuur van de ruimte onder hun dak, dakoriëntatie, materiaal van het dak, dikte van de dakisolatie, ...).

De minister herhaalt dat er eerst duidelijkheid moet zijn over de kostprijs van deze operatie en de bewering dat Vlaanderen het slechtst geïsoleerde gebouwenbestand van Europa heeft.

De heer *Eloi Glorieux* verklaart dat hij verbaasd is dat de minister in twijfel trekt dat Vlaanderen het slechtst geïsoleerde gebouwenbestand van Europa heeft. Hij engageert zich om een aantal referenties naar voren te brengen om deze bewering te staven. De indiener benadrukt dat er altijd gewerkt is met een zeer zwakke isolatienorm. Onze huizen zijn gebouwd volgens zuiderse normen (Portugal, Griekenland, ...) terwijl men in Scandinavische landen met veel strengere normen bouwt, wat veel minder energieverbruik (de helft van ons energiegebruik) oplevert.

De indiener verklaart dat hij de ordegrootte van de kostprijs van deze operatie verwacht had. Hij vraagt wel een onderscheid te maken tussen het in kaart brengen van gans de oppervlakte van Vlaanderen of enkel de bewoonde oppervlakte van Vlaanderen. Hij

wijst erop dat het project in Mortsel met Europese subsidies betaald werd. Misschien kunnen er voor het in kaart brengen van gans de bebouwde oppervlakte van Vlaanderen ook Europese subsidies aangewend worden.

De heer Eloi Glorieux verklaart dat zijn voorstel van resolutie zich inderdaad niet uitspreekt over de vraag wie deze operatie zal betalen. Hij laat het over aan de regering om dit zelf uit te zoeken. Hij kan zich akkoord verklaren met het voorstel van de heer Bart Martens om dit in het kader van de openbardienstverplichtingen op te dragen aan de netbeheerders. Er moet gestreefd worden naar een win-winsituatie. Hij maakt zich sterk dat de investering kan terugverdiend worden door een resem van energiebesparende maatregelen. De kostprijs is minder dramatisch hoog dan deze op het eerste zicht lijkt. Hij is ervan overtuigd dat deze verantwoord is.

De heer *Bart Martens* engageert zich om eveneens referenties van studies over deze thematiek (slechte isolatiegraad van woningen) aan het kabinet van de minister te bezorgen. De meeste studies werden gemaakt in opdracht van Eurima (de Europese federatie van isolatieproducenten). Uit deze studies die de isolatiedikte vergelijken, blijkt dat op vlak van de wetgeving alleen al, ons land tot de slechtst geïsoleerde landen behoort onder de Europese lidstaten. Gecombineerd met de gemiddelde omgevingstemperatuur (als men vergelijkt met Scandinavië en Zuid-Europa) blijkt uit deze studies dat de energieverliezen per vierkante meter woonoppervlak nergens in Europa zo groot zijn als in ons land. Wat de extrapolatie van de kostprijs betreft, is de heer Martens van oordeel dat er weinig verschil is tussen de ganse oppervlakte van Vlaanderen enerzijds en de bebouwde oppervlakte van Vlaanderen. Maar hem lijkt de kostprijs van 4 à 5 miljoen euro niet onoverkomelijk, zeker als daar een redelijk rendement tegenover staat.

De *minister* blijft erbij dat 4 à 5 miljoen euro een pak geld is om alleen nog maar de stand van zaken in kaart te brengen. Hij wil ook duidelijkheid over de referentiestudies.

De heer *Jan Peumans*, waarnemend commissievoorzitter, concludeert dat er eerst een evaluatie van het Mortselse project (en Antwerpen) dient te gebeuren en verder dat er duidelijkheid moet gecreëerd worden over de werkelijke kostprijs van hetgeen dit voorstel van resolutie vraagt, en vraagt ten slotte de indiener en de heer Martens referenties over studies m.b.t. de

mate van isolatie van het Vlaamse gebouwenbestand aan het commissiesecretariaat en het kabinet van de minister te bezorgen.

Tijdens de tweede bespreking van dit voorstel op 21 juni 2005 verklaart de heer *Bart Martens* dat hij wacht op een aantal antwoorden van de minister en de administratie op een aantal opgeworpen vragen. Zo was er de vraag dat moest gekeken worden naar de effectiviteit van de projecten die in Mortsel en Antwerpen doorgingen. Volgens hetzelfde lid was er lokaal in Mortsel en Antwerpen nogal wat respons: vele mensen kwamen de kaarten bekijken. Maar men moet de vraag stellen naar de kosteneffectiviteit van deze maatregel en een afweging maken tussen de verschillende mogelijke REG-maatregelen.

Men moet zich ook vragen stellen over het instrument van de foto's: maken ze een gemiddelde, is het een momentopname, op welk tijdstip worden ze genomen?

Minister *Kris Peeters* verklaart dat, wat de kostprijs betreft, zijn administratie een rondvraag heeft gedaan. De indicatieve kostprijsberekening voor de thermografische luchtopnames bedraagt ongeveer 900.000 euro. Maar hierbij moet nog wel de omkadering voor de interpretatie van de gegevens worden bijgeteld. Dit betekent ettelijke bijkomende personeelsleden indien dit op grote schaal via de afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie (ANRE) moet gebeuren, of aanzienlijke bijkomende kosten bij de netbeheerders indien dit als actieverplichting in het kader van de REG-actieplannen zou worden opgelegd.

In de indicatieve prijsberekening die door een bedrijf werd bezorgd, wordt er ook op gewezen dat de resultaten met de nodige voorzichtigheid dienen te worden geïnterpreteerd.

De luchtfoto's moeten worden geïnterpreteerd door specialisten, wat een bijkomende kost veroorzaakt. Niet iedereen is immers bij machte de gekleurde vlekken van een thermografische foto correct te vertalen in energieverlies of in het bepalen van concreet te nemen maatregelen om dit energieverlies tegen te gaan. De stralingscapaciteit (en zelfs de kleur) van de onderzochte wanden speelt immers een belangrijke rol. Thermografie vanuit de lucht moet bovendien worden aangevuld met thermografie vanuit een grondgezichtsveld om ook de verticale wanden in rekening te kunnen brengen, wat niet alleen bijko-

mende personeelsinspanningen vergt, maar ook de inzet van bijkomende kostelijke apparatuur.

De minister waarschuwt ook voor een “verkeerde interpretatie” van de resultaten van thermografie: is bv. niet-verwarmd gelijk aan geïsoleerd? Twee woningen idem verwarmd, maar de ene op hogere temperatuur dan de andere: geeft dat hetzelfde beeld?

Er valt enkel af te leiden of er wel of geen warmteverlies is, zelfs heel weinig over hoeveel en de kwaliteit van de isolatie.

De conclusie is dat een veralgemeend gebruik van thermografie, en dan vooral van luchtthermografie, betekent dat de beperkte beschikbare middelen voor communicatie niet meer kunnen worden ingezet voor de meer klassieke instrumenten, die hoe dan ook nog steeds de thermografische acties zullen moeten aanvullen.

Het is veel nuttiger en kostenefficiënter om de budgettaire middelen in te zetten om de energieprestatieregelgeving uitgebreid te communiceren naar alle doelgroepen. Wat ook de intentie van de minister is.

Ook van belang is zien wat uit de evaluatie komt van de REG-acties van de DNB's (werkjaar 2004; rapport ANRE wellicht oktober/november 2005).

De minister besluit dat deze operatie zeker budgettaire gevolgen heeft.

De heer *Eloi Glorieux* repliceert dat het systeem inderdaad niet onfeilbaar en volledig sluitend zal zijn maar hij vindt het belangrijk dat men een algemeen beeld krijgt over de stand van zaken in Vlaanderen op het vlak van dakisolatie. De burgers die dakisolatie hebben, krijgen zo ook een zicht op de kwaliteit van de aanwezige dakisolatie. Hij vindt het daarom de moeite om een dergelijk project op te starten, zeker als dit gepaard gaat met een grote informatie-campagne. Dit kan een aanzet zijn voor vele burgers om beter te isoleren.

Hij is vragende partij maar is bereid om ook andere projecten een kans te geven. Hij wacht in dat verband op initiatieven van de minister die hij tot op heden nog niet gezien heeft.

Wat de kostprijs betreft, merkt de heer *Eloi Glorieux* op dat hij niet ontkent dat dit voorstel inderdaad geld kost. Nu spreekt de minister over een bedrag van

900.000 euro terwijl hij in de vorige zitting het bedrag van 5 miljoen euro vernoemde. Daar tegenover staat dat deze regering wel 50 miljoen euro veil heeft om de militaire vliegtuigsector te ondersteunen. Met zijn voorstel van resolutie kan men op vele vlakken een win-winsituatie creëren. Hij vindt dat de kostprijs niet opweegt tegen de meerwaarde.

De heer *Bart Martens* vraagt zich af in hoeverre de kaarten een correct beeld geven van de situatie op het terrein. Hij wil weten in welke mate deze kaarten de burger aangezet hebben iets te doen aan zijn energiegebruik. Hij pleit in dit verband voor een enquêtering bij de burgers. Dat zal hen aanzetten tot een reflectie over het energiegebruik. Hij betreurt dat de minister het dossier vooral benadert vanuit het kostenaspect.

De heer *Pieter Huybrechts* verklaart dat zijn fractie in se niets heeft tegen het promoten van dakisolatie maar, na het antwoord van de minister gehoord te hebben, is zijn fractie niet gewonnen om 900.000 euro te besteden aan thermografische kaarten die niet geconcretiseerd worden.

III. STEMMING

Het voorstel van resolutie van de heren *Eloi Glorieux* en *Rudi Daems* betreffende het bevorderen van dakisolatie wordt verworpen met 10 stemmen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Bart MARTENS

Marc VAN DEN ABELEN